

II. BIST VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI OPSİYON SÖZLEŞMELERİ ÜRÜN BİLGİ FORMU

1. Genel Bilgiler

Bu ürün bilgi formu, Sermaye Piyasası Kurulu'nca yayımlanmış "III-39.1 Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Tebliğ'in "Müşteriye risklerin bildirilmesi yükümlülüğü" başlıklı ilgili maddesi kapsamında hazırlanmıştır ve Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ("Yapı Kredi Yatırım") nezdinde Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda ("VİOP") opsiyon işlemi yapan yatırımcıları mevcut riskler hakkında bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. BIST Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda gerçekleştireceğiniz opsiyon alım satımları sonucunda kâr elde edebileceğiniz gibi zarar riskiniz de bulunmaktadır. Bu nedenle, işlem yapmaya karar vermeden önce, piyasada karşılaşılabileceğiniz riskleri anlamanız, mali durumunuzu ve risk algınızı dikkate alarak karar vermeniz gerekmektedir. Bu amaçla işbu ürün bilgi formunda yer alan aşağıdaki hususları okuyarak anlamanız ve imzalamanız gerekmektedir, ancak burada bahsedilecek olan riskler opsiyon işlemlerinin alım satımından ve uygulamadan kaynaklanabilecek tüm riskleri kapsamayabilir.

Opsiyon Sözleşmesi; opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergeyi, sermaye piyasası aracını, mali, kıymetli madeni ve dövizli alma veya satma hakkı veren, satan tarafı ise yükümlü kılan Sözleşme'yi ifade eder.

Uzun Pozisyon

- Alım opsiyonunda, Sözleşme'nin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde Sözleşme'ye konu teşkil eden varlığı, Sözleşme'de belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın alma ya da nakdi uzlaşmada bulunma hakkını,
- Satım opsiyonunda, Sözleşme'nin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde Sözleşme'ye konu teşkil eden varlığı, Sözleşme'de belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satma ya da nakdi uzlaşmada bulunma hakkını ifade eder.

Kısa Pozisyon

- Alım opsiyonunda, Sözleşme'nin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde Sözleşme'ye konu teşkil eden varlığı, Sözleşme'de belirtilen fiyattan ve belirlenen miktarda satma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü,
- Satım opsiyonunda, Sözleşme'nin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde Sözleşme'ye konu teşkil eden varlığı, Sözleşme'de belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın alma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü ifade eder.

Opsiyon Primi; Opsiyon Sözleşmesi'ni alan tarafın, Opsiyon Sözleşmesi'ni satan tarafa, Sözleşme'de yer alan haklar karşılığında ödemekle yükümlü olduğu primi,

Kullanım Fiyatı; Opsiyon Sözleşmeleri'nde, Sözleşme'ye konu olan varlığın alım veya satım hakkının vade süresince veya vade sonunda kullanılabilmesi için fiyatı ifade eder.

Aynı özelliklere sahip Sözleşme bazında olmak kaydıyla, söz konusu Sözleşme'nin işlem gördüğü piyasadaki son işlem gününe kadar uzun pozisyon karşısında kısa pozisyon, kısa pozisyon karşısında ise uzun pozisyon alınarak pozisyonun tasfiyesi ters işlem-pozisyon kapatma olarak adlandırılır.

Gün sonlarında hesapların güncelleştirilmesinde kullanılmak üzere Sözleşme türü bazında Borsa Kuralları uyarınca hesaplanan fiyat uzlaşma fiyatıdır. Başlangıç Teminatı pozisyon açılırken yatırılması zorunlu olan tutardır. MÜŞTERİ'nin Pozisyon Limiti'ni aştığı hallerde, ARACI KURUM tarafından MÜŞTERİ'ye elektronik ortamda, telefon, elektronik posta veya faks ile limiti aşan pozisyonları kapatması için derhal bildirimde bulunur. MÜŞTERİ bildirimde belirtilen süre içerisinde pozisyon azaltıcı işlemleri yapmakla yükümlüdür. MÜŞTERİ, belirtilen süre içerisinde pozisyon azaltıcı işlemleri yapmadığı takdirde ARACI KURUM'un MÜŞTERİ'nin limiti aşan pozisyonlarını re'sen kapatabileceğini, kapatılan pozisyonların ARACI KURUM tarafından belirleneceğini ve pozisyonların kapatılması nedeniyle oluşacak zararlardan MÜŞTERİ'nin sorumlu olduğunu kabul ve beyan eder. Aracı kuruluşun piyasalarda yapacağınız işlemlere ilişkin tarafınıza aktaracağı bilgiler ve yapacağı tavsiyelerin eksik ve doğrulanmaya muhtaç olabileceği tarafınızca dikkate alınmalıdır.

MÜŞTERİ işlem yapmakta olduğu opsiyon tipinin "Avrupa Tipi" ve "Amerikan Tipi" opsiyon olduğunu bilmekle yükümlüdür.

Sermaye piyasası araçlarının ve türev araçların alım satımına ilişkin olarak ARACI KURUM'un yetkili personelince yapılacak teknik ve temel analizden kişiden kişiye farklılık arz edebileceği ve bu analizlerde yapılan öngörülerin kesin olarak gerçekleşmeme olasılığının bulunduğu dikkate alınmalıdır.

2. BIST Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Opsiyon Sözleşmeleri'nde Fiyatlama

Opsiyon fiyatlamalarında genellikle Black-Scholes Modeli kullanılmaktadır. Dayanak varlık fiyatı, kullanım fiyatı,

beklenen oynaklık, risksiz faiz oranı, vadeye kalan gün sayısı ve beklenen temettüyü kullanarak teorik opsiyon fiyatı hesaplanmaktadır.

Opsiyonun durumuna ilişkin risk duyarlılığı, Dayanak Varlık'ın spot fiyatlarından değişikliklerden ötürü risk seviyelerinde farklılıklar ortaya çıkabileceği anlamına gelmektedir.

Opsiyon Fiyatlarını Etkileyen Faktörler:

- **Delta (Δ):** Delta, diğer piyasa faktörleri sabit tutulmak kaydıyla, bir opsiyonun fiyatının, Dayanak Endeks fiyatındaki bir birim değişiklik karşısında ne ölçüde değiştiğini ölçmektedir; Delta, alım opsiyonlarında 0 ile 1 arasında, satım opsiyonlarında ise 0 ile -1 arasında bir değer almakta ve esas itibarıyla opsiyonun vade bitiminde "kazançta/kârda" durumunda olma olasılığını ölçmektedir. Sonuç olarak, opsiyonun Delta değeri Dayanak Varlık fiyatının işleme koyma fiyatına oldukça yakın ("zararda") olduğu hallerde 0,5'e oldukça yakın, "ciddi biçimde zararda" olduğu hallerde 0'a yakın, "ciddi biçimde kârda" olduğu hallerde ise 1'e yakın olmaktadır.
- **Gamma (Γ):** Bir gösterge olarak Delta'nın doğruluğu, Dayanak Varlık'taki değişikliğin büyüklüğü ile ters orantılıdır. Değişikliklerin esaslı olduğu hallerde, Delta parametresinde, Dayanak Endeks fiyatındaki değişikliklerden kaynaklanan değişimi ölçen ve Gamma adı verilen parametrenin kullanılması yarar sağlamaktadır. Gamma, temel olarak, Delta'nın Deltasını temsil etmektedir.
- **Theta (Θ):** Alım veya satım opsiyonu olduğuna bakılmaksızın bir opsiyon, ilintili olduğu varlığın fiyatında herhangi bir hareket yaşanmasa dahi, yalnızca zamanın geçmesi nedeniyle değer kaybına uğrar. Esasen, vade sonu yaklaştıkça, belirli bir Dayanak Varlık'ın fiyatında umulan sonuca ulaşması için gerektiği ölçüde hareketlenme yaşanması olasılığı da azalmaktadır. Konsept, aşağıdaki örnekte belirtilen ile aynıdır: Bir pay senedinin, bir yıl içerisinde % 20'lik bir performansla erişmesi, aynı performansla bir hafta içerisinde erişmesinden daha olasıdır. Bu nedenle, bir opsiyonun değerinde, diğer piyasa faktörleri aynı kalmakla, yalnızca zamanın geçmesinden kaynaklı olarak meydana gelen günlük değişiklik Theta adı verilen parametre ile ölçülmektedir.
- **Vega ($\tilde{N}$):** Vega, diğer piyasa faktörleri sabit tutulmak kaydıyla, bir opsiyonun fiyatının, Dayanak Varlık volatilitesinin değerindeki bir birim değişiklik karşısında ne ölçüde değiştiğini ölçmektedir. Vega grafiği çan biçiminde olup, zirve noktası, Dayanak Varlık değerinin işleme koyma fiyatına ("zararda") tekabül etmektedir. Bu parametre daima pozitif olmakla birlikte, opsiyon "ciddi ölçüde kazançta/kârda" veya "ciddi ölçüde zararda" olduğu takdirde sifıra yakın bir değer almaktadır.
- **Rho (R):** Rho, bir opsiyonun fiyatının faiz oranlarındaki, dolayısıyla finansman maliyetindeki değişikliklere duyarlılığını ölçmektedir.
- **Phi (F):** Phi, opsiyon fiyatında, opsiyonun geçerlilik süresi boyunca Dayanak Varlık tarafından ödenecek temettüye ilişkin beklentilerdeki değişiklik ile ilgili olarak meydana gelen değişikliği ölçmektedir.

Opsiyon fiyatı, içsel değer ve zaman değeri olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. İçsel değer, Dayanak Varlık'ın spot piyasa fiyatı ile opsiyonun kullanım fiyatı arasındaki farka eşittir. Zaman değeri ise opsiyona konu olan Dayanak Varlık'ın fiyatındaki belirsizlik için hesaplanan fiyattır. Örneğin, Dayanak Varlık spot piyasa fiyatı 7,00 TL olan pay senedi üzerine yazılı 6,5 TL kullanım fiyatlı bir Opsiyon Sözleşmesi'ne yatırımcının 0,8 TL prim ödediği varsayımı altında, 0,8 TL tutarındaki primin 0,5 TL tutarındaki kısmı (7,00-6,5) opsiyonun içsel değeri, geri kalan 0,30 TL'lik kısmı ise opsiyonun zaman değeridir. Opsiyon Sözleşmeleri'nin fiyatlaması, opsiyonun türüne, tipine, kullanılan modele göre farklılık göstermektedir. Opsiyon Sözleşmeleri'nin fiyatları temel olarak yukarıda belirtilen dinamiklerden etkilenmekle beraber, BIST Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'ndaki piyasa katılımcılarının arz ve talebine göre taban ve tavan limitlerinin arasında kalmak koşuluyla serbestçe belirlenir.

Opsiyon işlemlerinde herhangi bir ihraç söz konusu olmayıp kontratlar direkt olarak Borsa ortamında (ikincil piyasa) işlem görmektedir.

ViOP'ta piyasa yapıcısı bulunmayan Sözleşmeler'de fiyatlar serbest piyasa koşullarında oluşurken piyasa yapıcı(sı) ları olan Sözleşmeler'de piyasa yapıcı(sı)ları sorumlu oldukları her Sözleşme için Borsa Yönetim Kurulu'nca belirlenen yetki ve esaslar çerçevesinde, seans esnasında kotasyon girerek piyasaya likidite sağlama görevini yerine getirmektedir. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası İşleyiş Esasları ve ilgili genelgede hangi Sözleşmeler'de Piyasa Yapıcılığı'nın uygulandığının bilgisi mevcuttur.

3. Komisyon, Ücret

Gerçekleştirilen opsiyon işlemleri için MÜŞTERİ'den Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ve Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. Sermaye Piyasası İşlemleri Ortak Çerçeve Sözleşmesi'nin 3 numaralı ekinde yer alan Ücretlendirme Bilgi Formu'nda belirtilen komisyonlar tahsil edilir. Kurum; MÜŞTERİ'nin komisyon oranında artış yapmak isterse

bu durumu MÜŞTERİ'ye yazılı olarak, iadeli taahhütlü posta yoluyla veya elektronik işlem platformu vasıtasıyla bildirmekle yükümlüdür. Vade sonunda uzlaşmaya bırakılan açık pozisyonlardan MÜŞTERİ'ye tanımlanmış komisyon oranından komisyon tahsil edilir.

MÜŞTERİ, elektronik posta veya posta kanalı ile gönderilen ekstre ve/veya bildirimlere ilişkin gönderim ücretlerine yönelik bilgiyi Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ve Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. Sermaye Piyasası İşlemleri Ortak Çerçeve Sözleşmesi'nin 3 numaralı ekinde yer alan Ücretlendirme Bilgi Formu'ndan temin ettiğini ve onayladığını kabul ve beyan eder.

4. Vergilendirme

VIOP'ta yapılan işlemlerin yatırımcılar bakımından vergilendirilme esasları şöyledir:

VIOP'ta yapılan Opsiyon Sözleşmeleri'nden elde edilecek gelirler Gelir Vergisi Kanunu geçici 67'nci madde kapsamında stopaja tabidir.

VIOP'ta gerçekleştirilen Opsiyon İşlemlerinde Sözleşme, ters pozisyon alınarak vadeden önce kapatılabilmekte veya vade tarihinde tasfiye edilebilmekte olup Sözleşme'den doğan kâr/zarar tutarı Sözleşme'nin sona erdiği bu tarihler itibarıyla kesinleşmektedir. Buna göre, bu işlemlere ilişkin tevkifat kârın kesinleştiği aşamada gerçekleştirilecek olup, tevkifat matrahı Sözleşmeler'in ters pozisyon alınarak vadeden önce kapatılması durumunda ilk Sözleşme fiyatı ile ikinci Sözleşme fiyatı arasındaki fark, vadede kapatılması durumunda ise kapanış fiyatı (vade tarihi uzlaşma fiyatı) ile Sözleşme fiyatı arasındaki fark olarak hesaplanmaktadır.

VIOP'ta gerçekleştirilen Opsiyon Sözleşmeleri'nden elde edilen kazançlara uygulanacak stopaj oranı Sözleşme'nin Dayanak Varlık'ına ve yatırımcının mükellefiyet durumuna göre farklılık göstermektedir.

VIOP'ta işlem yapan müşterilerin teminat hesaplarında bulunan TL cinsinden nakdi teminatların TAKASBANK tarafından nemalandırılması sonucu elde edilen gelir mevduat faizi olarak geçici 67'nci madde kapsamında stopaja tabi tutulmaktadır.

VIOP'ta gerçekleştirilen Opsiyon Sözleşmeleri'nden elde edilen kazançlara uygulanacak güncel stopaj oranları için Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67'nci maddesinin (1) numaralı fıkrası, 22/7/2006 tarihli ve 2006/10731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 27/9/2010 tarihli ve 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve bu Karar'da değişiklik yapan Karar'lara bakınız.

Opsiyon Sözleşmeleri'nin zararlı sonuçlanması durumunda, oluşan zararın 257, 258 ve 269 seri no.lu Genel Tebliğler kapsamında aynı tür işlemlerden doğan kârlardan mahsubu mümkün bulunmaktadır.

Opsiyon Sözleşmeleri'nin vergilendirilmesine ilişkin detay açıklamalar 257 ve 282 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde yer almaktadır.

VIOP'ta gerçekleştirilen Opsiyon Sözleşmeleri'yle ilgili vergi esaslarının çok detaylı olması ve fazlasıyla uzmanlık gerektirmesi dolayısıyla, yukarıdaki açıklamalarla bağlı kalmaksızın herhangi bir finansal türev işlemine girişmeden önce vergisel yükümlülüklerinizin ve maliyetlerin tam anlamıyla öğrenilmesi için bu konuda uzman bir Mali Müşavir'le görüşmenizi tavsiye ederiz.

5. Riskler

• Karşı Taraf Riski

VIOP opsiyon kontratlarında İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.; Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda merkezi karşı taraf hizmeti vermektedir ve bu hizmete ilişkin takas esasları ilgili yönergeyle belirlenmiştir. Takasbank; bir işlemin eşleştiği anda piyasa katılımcıları arasına girmekte ve alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı da alıcı konumuna geçmekte takasın tamamlanmasını taahhüt etmektedir. Takasbank Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, üyeler tarafından bu yönergede ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak piyasada yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas ve yükümlülüklerini karşı taraf olarak üstlenmektedir. Müşteri teminatları Takasbank nezdinde müşteri adına saklandığı için teminatlar için karşı kurum riski Takasbank'tadır.

• Piyasa Riski

Piyasada meydana gelen beklenmeyen olumsuz dalgalanmaların sebep olduğu müşteri portföyündeki kayıp veya beklenenden düşük seviyedeki kâr halini ifade eder. Piyasa riski vadeye kadar herhangi bir zamanda meydana gelebilir. Opsiyon kontratlarında kaldıraç esasına göre işlem yapıldığı için getiri kadar karşılaşılması muhtemel

zarar miktarı da çok yüksek tutarda olabilir. Ayrıca, taraflar işlem başlangıcında sayısal olarak ortaya konulamayan miktarlarda zarara maruz kalabilirler. Piyasa riskine ilişkin değerlendirme yapılması tamamen bu riske maruz kalan tarafların sorumluluğu altındadır. MÜŞTERİ'ler yatırım yaptıkları opsiyon kontratının fiyatlarını kendileri muhtelif veri dağıtım hizmetleri aracılığıyla öğrenebilecekleri gibi, Yapı Kredi Yatırım aracılığı ile de öğrenebilirler.

• Likidite Riski

Sahip olunan opsiyon pozisyonlarının yeterli alıcı veya satıcı olmaması nedeniyle istenildiği anda kapatılamaması ve bu nedenle zorlukla veya beklenilenden daha kötü fiyatla işlem yapılması veya hiç yapılamaması (taban-tavan limitleri) durumunu ifade eder. Yatırımcı; opsiyon kontratlarında işlem yaparken likidite riski ile karşı karşıya kalabileceğini peşinen kabul eder.

6. Risk Takibi

VIOP türev kontratlarında gerçekleştirilen işlemler için portföy bazında teminatlandırma yöntemi uygulanır. Portföy bazında teminat hesaplamasına esas teşkil edecek parametreler ilgili düzenlemeler uyarınca ARACI KURUM tarafından belirlenir. ARACI KURUM, Takasbank'ın da kullandığı portföy bazında teminatlandırma işlemlerinde Standard Portfolio Analysis of Risk (SPAN) algoritmasını kullanır. SPAN algoritmasında, değişik fiyat ve volatilitte değişim seviyelerine dayalı olarak oluşturulan senaryolar arasından maksimum risk göz önünde bulundurularak, teminat tutarı portföy bazında hesaplanmaktadır.

Mevcut teminatın, hesap güncellemeleri neticesinde BIST Türev Sözleşmeleri'nde meydana gelebilecek değer kayıpları veya diğer nedenlerle pozisyonu sürdürmek için ARACI KURUM tarafından belirlenen teminat seviyesine veya daha alt seviyeye düşmesi halinde, ARACI KURUM, MÜŞTERİ'ye teminat tamamlama çağrısında bulunarak teminatı, belirlenen koşullar dahilinde teminat tamamlama çağrısında belirtilen tarihe ve saate kadar pozisyonu sürdürmek için ARACI KURUM tarafından belirlenen teminat seviyesine yükseltmesini isteyecektir. MÜŞTERİ, teminat tamamlama çağrısında belirtilen tutarı, teminat tamamlama çağrısında belirtilen tarihe ve saate kadar yatırmadığı ve/veya pozisyonunu hesabındaki teminat tutarını, teminat tamamlama çağrısında belirtilen tarihe ve saate kadar, uygun hale getirmediği takdirde ARACI KURUM pozisyonların tamamını veya bir kısmını herhangi bir bildirim yapılmasına ve/veya ayrıca bir emir, talimat alınmasına gerek olmaksızın uygun gördüğü zamanda ve fiyattan, dilediği üründeki pozisyondan başlayarak re'sen kapatabilir.

Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda gerçekleştirilen işlemler için bulunduran ve piyasa fiyatlarından yeniden değerlendirilen toplam teminatlarının, mevcutta bir teminat tamamlama yükümlülüğü olup olmaması veya teminat tamamlama yükümlülüğünün yerine getirilmiş olup olmamasından bağımsız olarak, herhangi bir zamanda mevcut pozisyonlarının taşınması için gereken ve ARACI KURUM tarafından belirlenen başlangıç teminat tutarına oranı %25 veya % 25'in altına düştüğü takdirde beklemeksizin ve/veya vade sonunda yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde ve/veya ARACI KURUM nezdindeki açılmış veya açılacak pozisyonlara ilişkin teminat oranlarının artırılması ve/veya ek teminat istenmesi halinde talep edilen teminatın belirtilecek süre içinde yatırılmaması halinde ve/veya teminat tamamlama çağrısına rağmen teminatın tamamlanmamış olması nedeniyle ARACI KURUM tarafından ilgili Kurumlara ve/veya Takasbank'a ödenen tüm tutarların ve ferilerinin tahsili amacıyla ARACI KURUM, pozisyonların tamamını veya bir kısmını herhangi bir bildirim yapılmasına ve/veya ayrıca bir emir, talimat alınmasına gerek olmaksızın uygun gördüğü zamanda ve fiyattan, dilediği üründeki pozisyondan başlayarak re'sen kapatabilir. Kısmen veya tamamen kapatılacak pozisyonlara ilişkin öncelik belirlenmesi ARACI KURUM'un takdirindedir. Kapatılacak pozisyonlar o anki en iyi piyasa seviyesinden kapatılacak olup, ARACI KURUM tarafından herhangi bir fiyat limiti/garantisi taahhüt edilemez.

1. MÜŞTERİ

Ad, Soyadı/Unvan :

Tarih :

İmza :

2. MÜŞTERİ

Ad, Soyadı/Unvan :

Tarih :

İmza :